

Lehetetlen küldetés: az „üzlet mindenek előtt” attitűd nem mentheti meg a világot

Budapest, MAGYARORSZÁG – Napjainkban minden hónapban újabb és újabb megoldások születnek a globális pénzügyi és gazdasági válság kezelésére. Áprilisban a világ legbefolyásosabb országainak vezetői a G20 csúcson találkoztak Londonban, az EU gazdasági miniszterei és bankárai informális találkozó keretében egyeztettek Prágában. A pénzügyi válság mindkét eseményen első napirendi pontként szerepelt. Azonban az amúgy is adósságokkal terhelt gazdaság még több kölcsönrel történő „gyógyítása” aligha nevezhető ésszerű lépésnek, hosszútávon pedig sem a társadalmi, sem a környezeti válság nem kap megfelelő kezelést. Egy szociális és környezetvédelmi civil szervezetek által rendezett találkozón a résztvevők olyan lépéseket dolgoztak ki, amelyek élhetőbbé teszik a világot az emberek és a természeti fajok számára egyaránt.

Az elmúlt hónapokban számos kormány részéről láttunk a gazdaság megmentésére irányuló kísérleteket. Az áprilisi G20 találkozón 750 milliárd dollárt különítettek el a Nemzetközi Valuta Alap (IMF) számára azért, hogy a szervezet segítse a pénzügyi válság által bajba sodort nemzeti gazdaságokat. Emellett a G20 csúcson egy további 250 milliárd dollár értékű, a kereskedelmet támogató csomagot hoztak létre azért, hogy működésben tartsák a globális kereskedelmet. Ezen túl a multilaterális fejlesztési bankoknak 100 milliárd dollárt bocsátottak rendelkezésre további hitelek fedezetül. 2008 decembere óta az Európai Beruházási Bank 3.5 milliárd eurót hitelezett az EU autóiparának, hogy megkíséreljen megmenteni 12 millió munkahelyet.¹

Miközben a világ vezetői elhittetik velünk, hogy ezek a lépések szükségesek ahhoz, hogy visszaállítsák a rendet a válság által legsúlyosabban érintett országokban, mind több egyén és civil szervezet jut arra a következtetésre, hogy elkerülhetetlenek a problémák valódi gyökerét célzó intézkedések. Erre jó példa a szociális és környezetvédelmi civil szervezetek prágai konferenciája is, ahol a résztvevők – köztük a CEEweb a Biológiai Sokféleségért – egyetértettek abban, hogy a világ legnagyobb gazdaságainak vezetői jelenleg a válság kezelésére ugyanazokat az intézkedéseket alkalmazzák, amelyek ezt a krízist életre hívták.

Bár a G20 és más magas szintű események látszólag konkrét eredményeket hoznak, a G20 által támogatott gazdasági rendszer ugyanaz marad: nevezetesen „egy nyitott, piacialapú világgazdaság hatékony szabályzással és erős globális intézményi háttérrel”.² Ahogy Kristina Vilimaite, a CEEweb főtitkára mondja: „Kapcsoljuk össze ezt a megfogalmazást a globális növekedést helyreállító legtöbb intézkedés fő céljával, és máris megértjük a vezetők végső célkitűzését. A G20 csak megerősíti a vezetők prioritásait: folytassuk csak tovább az „üzlet mindenek előtt” (*business as usual*) szemléletet. Élvezzük csak tovább a kereskedelmi és gazdasági növekedés gyümölcseit, amely az

¹ European Parliament News (25-03-2009). Bumpy future road for Europe's car makers discussed
http://www.europarl.europa.eu/news/public/story_page/052-52256-082-03-13-909-20090320STO52238-2009-23-03-2009/default_en.htm

² ibid.

CEEweb a Biológiai Sokféleségért
1021 Budapest, Kuruclesi út 11/a
Telefon: +36 1 398 0135
Fax: +36 1 398 0136
ceeweb@ceeweb.org
www.ceeweb.org

egyre növekvő energia- és erőforrás-használaton alapul, és figyelmen kívül hagyja, hogy végül mindenkinek meg kell fizetnie ennek az árát.”

A G20 idején a londoni utcákon hatalmas tiltakozó tömegek próbálták felhívni a világ vezetőinek figyelmét, hogy a pénzügyi válság nem jár egyedül. Ez az üzenet megegyezik azzal, amire a környezetvédelmi civil szervezetek már jó ideje figyelmeztetnek. Az elmúlt évtizedekben az északi országok „üzlet mindenek előtt” szemlélete globális klímaváltozáshoz és a biodiverzitás csökkenéséhez vezetett. A természeti erőforrások túlfogyasztása veszélybe sodorta az ökoszisztémák stabilitását. A társadalmi értékek elüszletiesítése, továbbá a gazdag és szegény országok közötti, valamint a nemzeti népeiségeken belüli különbségek növekedése számos társadalmi problémát vonz maga után, többek között a még tovább növekedő munkanélküliséget, faji feszültségeket, szegénységet, csökkenő színvonalú oktatást és egészségügyi szolgáltatásokat. „Bár erről nem sokan beszélnek, jelenleg nem valamiféle izolált gazdasági válságnak vagyunk tanúi. Amit tapasztalunk, az egyetlen általános válság erős gazdasági, pénzügyi, környezeti és társadalmi tünetekkel. A tüneteket kiváltó ok azonban ugyanaz: a folytonos gazdasági növekedés, amely egyre növekvő természeti erőforrás- és földhasználaton alapszik. Ám egy olyan zárt rendszerben, mint a Föld, ez fizikai lehetetlenség. Ha a jelenlegi válságot megfelelően kívánjuk kezelni, rendszerszintű változásokra van szükség. A világ vezetőinek végre meg kellene érteniük ezt, és felhagyni az összefüggő problémák elkülönült kezelésével.” – mondja Hajdu Klára a CEEweb ügyvezető igazgatója.

A politikai arénán belül hatalmas erőfeszítéseket láthatunk, amelyek egy olyan rendszer fenntartására irányulnak, amelyről már bebizonyosodott, hogy fenntarthatatlan: gazdaságilag nem stabil, a legtöbb ember számára igazságtalan, a környezetre (amely az emberiség jólétének alapja) pedig egyenesen káros. Albert Einstein szavaival: „A problémákat lehetetlen ugyanazzal a gondolkodással megoldani, mint amellyel létrehoztuk azokat.” Ugyanazon módszerek alkalmazása csak súlyosbítja a helyzetet és a jelenlegi gazdasági modell további intenzifikációjához vezet. Más szóval: éppen egy még nagyobb válság felé tartunk.

A CEEweb ezért a természeti erőforrások fogyasztásának globális szintű korlátozását sürgeti. Ez a fejlett országok jelenlegi fogyasztási szokásaiban erős csökkenést jelentene, míg a fejlődő országokban olyan fogyasztásnövekedést hozna magával, amely az erőforrásokhoz való egyenlő hozzáféréseken keresztül minden ember alapvető szükségleteinek kielégítését biztosítaná. „A teljes fogyasztás korlátozása globális szinten az egyetlen lehetőség, hogy megóvjuk Földünket a jövő nemzedékei számára.” – mondja Hajdu. A természeti erőforrások használatának korlátozása megoldást jelentene a klímaváltozás kezelésére is. Ezen intézkedések (például a nem-megújuló energiaforrások használatának teljes korlátozása) a problémák kiváltó okát célozzák.

Bármely modellnek, amely a pénzügyi válságra kíván megoldást nyújtani, alapvetően kellene kezelnie a klímaváltozással járó kihívásokat. Amíg a fejlődést pusztán gazdasági növekedésként definiáljuk, a környezetre gyakorolt nyomás egyre növekedni fog. A Kormányközi Panel a Klímaváltozásról (IPCC) szerint az üvegházhatású gázok koncentrációja 2015-ben fog tetőzni, majd ezután kezd csak csökkenni – már amennyiben a globális felmelegedés két Celsius fokon belül marad, amely egy kívánatos célkitűzés.³ Azonban a jelenlegi tendencia mellett nincs esély arra, hogy ez a cél teljesüljön: 2000 és 2007 között a fosszilis üzemanyagokból és cementgyártásból származó üvegházhatású gázok egyre növekvő koncentrációja már meghaladta az IPCC által 2000-2010

³ IPCC (November 2007). Climate Change 2007: Synthesis Report: Summary for Policymakers. www.ipcc.ch/pdf/assessment-report/ar4/syr/ar4_syr_spm.pdf

A CEEweb a Biológiai Sokféleségért a régióban tevékenykedő természetvédő civil szervezetek nemzetközi hálózata. Küldetésünk a biológiai sokféleség megőrzése a fenntartható fejlődés elősegítésén keresztül.

CEEweb a Biológiai Sokféleségért
1021 Budapest, Kuruclesi út 11/a
Telefon: +36 1 398 0135
Fax: +36 1 398 0136
ceeweb@ceeweb.org
www.ceeweb.org

közöttre jóslott legmagasabb kibocsátási forgatókönyvet is.⁴ Ennek alapján a jelenlegi kibocsátás a legrosszabb IPCC elképzelésnél is magasabb. Az összes emberi eredetű CO₂ kibocsátás 2000 óta körülbelül négyszer gyorsabban nő, mint a legutóbbi évtizedben – annak ellenére, hogy a Kiotói Egyezményt aláírók közül számos ország tett a kibocsátás megfékezésére irányuló erőfeszítéseket.⁵

A CEEweb arra figyelmeztet, hogy egy egyszerű pénzügyi-gazdasági válságnál jóval nagyobb feladattal állunk szemben. Azzal, hogy még több pénzt nyomtatunk és kölcsönzünk bankoknak a jelenlegi problémák orvoslása érdekében, éppen azokat az ökológiai és pénzügyi forrásokat használjuk fel, amelyekre a jövőben lesz majd szükségünk. Ám e természeti erőforrásokat a jövőtől és gyermekeinktől vesszük el. Ha nem váltunk irányt, komolyan fenyeget a veszély, hogy végül semmink sem marad.

A CEEwebről

A CEEweb a Biológiai Sokféleségért egyesület civil szervezetek közép- és kelet-európai hálózata, amely tagjaival együtt a régió természeti örökségének védelméért dolgozik. Küldetésünk a biodiverzitás megőrzése a fenntartható fejlődés elősegítésén keresztül.

További információ:

- Kristina Vilimaite, főtitkár, CEEweb a Biológiai Sokféleségért, kvilimaite@ceeweb.org,
- Hajdu Klára, ügyvezető igazgató, CEEweb a Biológiai Sokféleségért, hajdu@ceeweb.org,

Tel: + 36 1 398 0135

Szerkesztői jegyzetek:

Megváltoztatni a Válságba Jutott Világot, Civil Szervezetek Nyilatkozata, Prága, 2009. április 1.

⁴ IPCC (2000). Special Report on Emissions Scenarios (IPCC-SRES). www.ipcc.ch/ipccreports/sres/emission

⁵ Global Carbon Project (26 September 2008). Carbon budget and trends 2007
www.globalcarbonproject.org/carbontrends